

SPRAWOZDANIE Z EFEKTÓW PRACY
ORGANIZATORA RODZINNEJ
PIECZY ZASTĘPCZEJ
ZA ROK 2017

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Chojnicach

W powiecie chojnickim jednostką organizacyjną realizującą zadania Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach na podstawie Zarządzenia Starosty Chojnickiego nr 64/2011 z dnia 21.10.2011 r.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 697 ze zm.) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach zobowiązane jest jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przedstawić Staroście oraz Radzie Powiatu sprawozdanie z całorocznych efektów pracy.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach funkcjonuje Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej. W zespole w 2017r. pracowało:

1. na podstawie umowy o pracę:

- 2 specjalistów pracy z rodziną,
- 2 psychologów (2x 0,5 etatu),
- 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,

2. na podstawie umowy o świadczenie usług (umowa zlecenie)

- 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z założeniami ustawy formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- rodziny zastępcze spokrewnione,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka.

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie chojnickim - stan na dzień 31.12.2017r.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	Ilość
Spokrewnione	52
Niezawodowe	45
Zawodowe	9
Zawodowe specjalistyczne	3
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1
Rodzinne domy dziecka	7
Ogółem	117

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

Tabela nr 2. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w powiecie chojnickim w 2017r. - stan na dzień 31.12.2017r.

Dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka	Ilość
Spokrewnione	69
Niezawodowe	72
Zawodowe	25
Zawodowe specjalistyczne	5
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2
Rodzinne domy dziecka	54
Ogółem	227

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

Tabela nr 3. Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2017r.

Przyczyny:	Ilość dzieci
Sieroctwa	7
Pólsieroctwa	13
Uzależnienia od alkoholu	135
Przemocy w rodzinie	7
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	37
Niepelnosprawności co najmniej jednego z rodziców	19
Długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	2
Ubóstwa	0
Nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0
Pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców	1
Inne (w tym: małoletnie matki, porzucenie dziecka)	6
Ogółem	227

Źródło: Sprawozdanie z PCPR Chojnice

Umieszczanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i opuszczanie rodzinnej pieczy zastępczej przez dzieci do 18 rż.

W 2017 roku:

- powstało 9 nowych rodzin zastępczych,
- 23 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka,
- 1 rodzinny dom dziecka przekształcił się w rodzinę zastępczą zawodową,
- 1 rodzinny dom dziecka został rozwiązany, a dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczo - wychowawczej,
- z dwóch rodzin zastępczych niezawodowych utworzono rodziny zastępcze zawodowe,
- powstał 1 nowy rodzinny dom dziecka, przekształcony z rodziny zastępczej zawodowej,
- 10 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej powróciło do rodziny biologicznej,
- 2 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono w rodzinach adopcyjnych,
- 6 dziecko z rodziny zastępczej umieszczono w placówce opiekuńczo - wychowawczej.

W 2017r. 25 pełnoletnich wychowanków opuściło rodzinną pieczę zastępczą i założyło własne gospodarstwo domowe.

Współpraca z ośrodkiem adopcyjnym

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej, których rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej bądź nie żyją, są kierowane do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodzin adopcyjnych.

W 2017r. zgłoszono do ośrodka adopcyjnego 12 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną z czego 2 dzieci jest w trakcie procedury przysposobienia.

Pozostałe dzieci zgłoszone do Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Gdańsku pozostały w rodzinnej pieczy zastępczej z uwagi na niepełnosprawność bądź silne więzi z opiekunami zastępczymi.

Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Dwóch pracowników PCPR w Chojnicach posiada uprawnienia trenerskie do szkolenia kandydatów na rodzinną pieczę zastępczą w ramach programu szkoleniowego „Razem” zatwierdzonego decyzją Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej Nr 11/2017/RZ z dnia 27.07.2017r.

W 2017r. przeszkolono:

- 8 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe,
- 3 osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych spokrewnionych,
- 4 kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał w 2017r.:

- 8 zaświadczeń kwalifikacyjnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej,
- 6 zaświadczeń kwalifikacyjnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

W celu podniesienia kompetencji wychowawczych opiekunom zastępczym Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w 2017r. organizował lub współorganizował szkolenia w następującej tematyce:

Ilość uczestników szkolenia	Data szkolenia	Temat: zakres szkolenia	Realizatorzy szkolenia
45	19.06.2017r.	„Trudności emocjonalne dzieci i młodzieży”	mrg Marzena Kozłowska - psychotraumatolog, pedagog, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej
23	12.09.2017r.	„Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży - prawidłowe i nieprawidłowe zachowania seksualne dzieci z uwzględnieniem problemu krzywdzenia dzieci”	Marta Chamier Cieminska - koordynator rodzinnej pieczy zastępczej PPCPR Chojnice Joanna Tylka Sporysz - psycholog PCPR Chojnice
12	06.10.2017r.	„Bezpieczeństwo - miłość - przynależność... czyli o tym, czego szukamy w naszym smartfonie”	dr Maciej Dębski Prezes Fundacji „Dbam o swój zasięg”
37	06.11.2017r.	Specyfika pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej - zaburzenia FASD, zaburzenia potraumatyczne”	Dr n. med. Agata Cichoń - Lenard

Wspieranie rodzin przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

W 2017r. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniał 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wynagrodzenia dla koordynatorów były współfinansowane w ramach dotacji celowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Działaniami koordynatorów objęto 63 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 169 dzieci. W stosunku do pozostałych rodzin, współpracę realizowali specjaliści pracy z rodziną.

Do zadań koordynatora należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz ocena rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Zadaniem Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny rodziny dziecka. W przypadku dzieci poniżej 3 roku życia oceny tej dokonywano raz na kwartał, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia raz na 6 miesięcy. Oceny sytuacji dziecka Organizator dokonywał na posiedzeniach Zespołu, w skład którego wchodził: specjaliści pracy z rodziną, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pedagodzy szkolni, rodziny zastępcze, prowadzący rodzinne domy dziecka, kuratorzy, asystenci rodziny, przedstawiciele ośrodka adopcyjnego oraz rodzice dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej. Podczas posiedzenia Zespołu formułowane były wnioski z zaleceniami do dalszej pracy z dzieckiem a następnie przekazano informacje do sądu o całokształcie sytuacji osobistej dziecka oraz sytuacji rodziny dziecka jak również opinie na temat zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w 2017r. dokonał 95 ocen funkcjonujących w powiecie rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym: 35 ocen rodzin zastępczych niezawodowych, 20 ocen rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz 40 ocen rodzin zastępczych spokrewnionych pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz

jakości wykonywanej pracy. W przypadku zastrzeżeń co do funkcjonowania rodziny opiekunowie zastępczy otrzymywali zalecenia oraz termin do wprowadzenia zmian.

Sporządzanie opinii do sądu o kandydatach na rodziny zastępcze

W 2017r. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej sporządził 9 opinii o kandydatach na rodziny zastępcze, wskazanych przez sąd, po przeprowadzeniu analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Opinie dotyczyły najczęściej rodzin zastępczych spokrewnionych (dziadkowie, rodzeństwo dziecka) lub rodzin, którym sąd warunkowo powierzył dziecko, jednocześnie zobowiązując do udziału w szkoleniu dla rodzin zastępczych. Z w/w rodzin sąd ustanowił 5 rodzin zastępczych.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Ważnym wsparciem w codziennej opiece nad dziećmi w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka są osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Dotyczy to rodzin, w których przebywa co najmniej czworo dzieci.

W 2017r. PCPR na wniosek rodzin zatrudniono 13 osób do pomocy, w ramach umowy zlecenia), które wspierały 8 rodzinnych domów dziecka oraz 2 rodziny zastępcze zawodowe i 2 rodziny zastępcze niezawodowe.

Organizowanie dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.

W ramach wsparcia dzieci i opiekunów zastępczych w codziennym funkcjonowaniu Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej podejmował działania w celu pozyskania wolontariuszy, głównie poprzez współpracę ze szkołami ponadgimnazjalnymi.

W 2017r. pozyskano 2 wolontariuszy. Praca wolontariuszy polegała na pomocy dzieciom z rodzinnej pieczy zastępczej w nauce, w odrabianiu zadań domowych oraz organizowaniu im czasu wolnego.

Wsparcie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w związku z nawałnicą 11-12.08.2017r.

Na skutek nawałnicy, która przeszła przez powiat chojnicki 11-12.08.2017r. poszkodowanych zostało 14 rodzin zastępczych z terenu powiatu chojnickiego. Uszkodzeniom uległy budynki mieszkalne, gospodarcze, garaże, zabawki ogrodowe. Rodziny te otrzymały wsparcie psychologiczne, finansowe.

Pokój spotkań

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej umożliwiał i organizował spotkania rodziców biologicznych i rodzeństwa z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. Spotkania odbywały się w specjalnie przygotowanym w tym celu pokoju spotkań w siedzibie PCPR. W spotkaniach tych często uczestniczył koordynator rodzinnej pieczy zastępczej bądź psycholog.

W 2017r. odbyły się 153 spotkania rodziców biologicznych i dalszej rodziny z dziećmi.

Zawieranie umów na prowadzenie rodzin zastępczych zawodowych

Art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na konieczność określenia limitów dotyczących tworzenia zawodowych rodzin zastępczych.

W 2017r. zgodnie z określonym limitem rodzin zastępczych zawodowych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2015-2017 zawarto 2 umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej

Pracownicy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w 2017r. brali udział w szkoleniach i konferencjach podnoszących kwalifikacje i umiejętności. Poniższa tabela przedstawia udział pracowników w różnych formach kształcenia.

Tabela nr 4. Rodzaje szkoleń dla Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w 2017r.

Lp.	Data	Tematyka szkolenia/konferencji	Ilość osób uczestniczących	Organizator
1.	02.03.2017r.	„Aktualny stan i perspektywy polityki rodzinnej i społecznej w regionie Pomorza i Kujaw”	2	Wojewoda Kujawsko - Pomorski i Wojewoda Pomorski
2.	8-9.04.2017r.	„Trening Kontroli Agresji (TZA) - model pracy terapeutycznej w nurcie behawioralno-poznawczym z dziećmi i młodzieżą”	1	Pracownia Pomocy Psychologicznej Ośrodek Szkoleniowy
3.	11-12.05.2017r.	„Ochrona danych osobowych w instytucjach publicznych”	5	
4.	17.05.2017r.	„Holenderski rynek pracy”	1	Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach
5.	22.05.2017r.	„Symptomy wykorzystywania seksualnego a zachowania seksualne dzieci i młodzieży. Kurs dla profesjonalistów”	1	Dajemy Dzieciom Siłę
6.	26.05.2017r.	„Pomiędzy chorobą psychiczną a zaburzeniami zachowania dzieci i młodzieży - diagnostyka i planowanie interwencji terapeutycznych”	1	Pracownia Pomocy Psychologicznej Ośrodek Szkoleniowy
7.	19.06.2017r.	„Trudności emocjonalne dzieci i młodzieży”	7	PCPR Chojnice

8.	26.07.2017r.	„Symptomy wykorzystywania seksualnego a zachowania seksualne dzieci i młodzieży. Kurs dla profesjonalistów”	1	Dajemy Dzieciom Siłę
9.	08.09.2017r.	„Cięża bez alkoholu - dziecko bez FAS”	5	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku
10.	23.08.2017r.	„Bezpieczeństwo i higiena pracy”	6	Centrum Szkoleniowe J&J. Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego na zlecenie ZUS
11.	26.09.2017r.	„Reaguj! Dziecko to też człowiek! Stop przemocy!”	3	Stowarzyszenie Rodzin zastępczych i Adopcyjnych „Chełmno Dzieciom” oraz PCPR Chełmno
12.	06.10.2017r.	„Nałogowe korzystanie z telefonów komórkowych. szczegółowa charakterystyka zjawiska fonoholizmu w Polsce”	7	Fundacja Dbam o swój zasięg.
13.	02.11.2017r.	„Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka. kurs dla profesjonalistów”	1	Dajemy Dzieciom Siłę
14.	06.11.2017r.	„Specyfika pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej - zaburzenia więzi, FASD, zaburzenia potraumatyczne”	7	PCPR Chojnice prowadząca dr n. med. Agata Cichoń - Lenard
15.	13.12.2017r.	„Szkolenie prewencji przemocy i gwałtu dla nastolatków (14-19)”	4	Stowarzyszenie FLOWISH NA ZLECENIE PCPR Chojnice i PP-P.

Promocja rodzicielstwa zastępczego

1. Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Dnia 10.06.2017r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach wraz ze Stowarzyszeniem na rzecz Rodzinnych Domów Dziecka „Wspólny Dom” zorganizowało po raz trzeci Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego pod patronatem Starosty Chojnickiego - Stanisława Skaja oraz Przewodniczącego Rady Powiatu Chojnickiego - Roberta Skórzewskiego. Festyn odbył się w Lasku Miejskim przy Tawernie „Antykwariat”. **Celem pikniku była integracja rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz promocja rodzicielstwa zastępczego w powiecie chojnickim.**

W festynie wzięło udział około 300 osób - rodziców zastępczych z dziećmi, przyjaciół i sympatyków rodzicielstwa zastępczego. Dla rodzin i ich wychowanków przygotowano wiele atrakcji. Dzieci miały możliwość zabawy na świeżym powietrzu. Najwięcej radości, szczególnie dla najmłodszych, sprawiły dmuchane zjeżdżalnie, przejażdżki bryczką, malowanie twarzy, liczne konkursy i zabawy integracyjne z rodzicami. Jednostka Wojskowa w Nieżychowicach zorganizowała przejażdżki wojskowym samochodem a chętni mogli strzelać do celu z broni laserowej „Cyklop”. Pracownicy Parku Narodowego „Bory Tucholskie” przez zabawę i konkursy dla dzieci propagowali wiedzę na temat otaczającej nas przyrody. Uczestnicy festynu częstowali się kielbaskami z grilla, wojskową grochówką, najmłodsi zostali obdarowani watą cukrową. Były również pyszne drożdżówki, rogaliki i faworki oraz kawa i herbata.

Podczas festynu rozstrzygnięty został również konkurs plastyczny pod nazwą „Mój dom, moja okolica”, w którym brały udział dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Z prac plastycznych dzieci zorganizowano wystawę, którą można było podziwiać podczas festynu. Każde dziecko, które brało udział w konkursie otrzymało nagrodę a z 12 nagrodzonych prac został wydany kalendarz na 2018r. propagujący rodzicielstwo zastępcze w powiecie chojnickim. Kalendarze te zostały podarowane instytucjom działającym na rzecz pomocy dziecku i rodzinie oraz sponsorom festynu.

W celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz integrowania środowisk rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka zamierzamy rokrocznie organizować Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, który ustawowo przypada 30 maja.

2. Informacje w lokalnej prasie i publikacje dotyczące pieczy zastępczej w powiecie chojnicki

W Biuletynie Powiatu Chojnickiego „KLUCZ I BRAMA” Nr 4/2017 z inicjatywy Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej ukazał się 2 artykuły „Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” oraz „Poszukujemy rodzin zastępczych”.

W gazecie lokalnej „Czas Chojnic” dnia 14.06.2017r. (nr 24/781) zamieszczono relacje z Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego wraz ze zdjęciami.

W gazecie lokalnej **chojniczanin.pl** nr (1/2017 (52) styczeń 2017) zamieszczony został artykuł **„Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze”** mający na celu dotarcie do osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej i przystąpieniem do szkolenia.

W Gazecie Pomorskiej pojawił się artykuł **„Założ rodzinę. Zastępczą, ale pełną ciepła”** ogłaszający nabór kandydatów do szkolenia na rodziny zastępcze.

W lutym 2017r. parafie na terenie powiatu chojnickiego na prośbę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach rozpropagowały informacje o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze i organizowanym przez PCPR bezpłatnym szkoleniu dla kandydatów podczas ogłoszeń parafialnych i zamieszczenie szczegółowych informacji na tablicy ogłoszeń.

Na stronie internetowej PCPR w Chojnicach zamieszczano szczegółowe informacje o szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz organizowanym konkursie plastycznym dla dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka czy też festynie.

Na tablicy informacyjnej PCPR w Chojnicach zamieszczane są aktualne informacje na temat organizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz funkcjonujących już rodzin zastępczych.

3. Współpraca z innymi podmiotami na rzecz pomocy dziecku i rodzinie

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował w 2017r. w realizacji swoich zadań z:

1. Starostwem Powiatowym w Chojnicach - Zarządem Powiatu w zakresie uzgadniania polityki społecznej, w tym rozwoju pieczy zastępczej, w powiecie realizowanej przez PCPR.
2. Komisją Zdrowia i Spraw Społecznych i Komisją Rewizyjną Rady Powiatu Chojnickiego w zakresie przedstawiania podejmowanych działań, występujących trudności i potrzeb w zakresie realizowania zadań w pieczy zastępczej.
3. Powiatowymi centrami pomocy rodzinie z terenu całej Polski w zakresie wymiany informacji o wolnych miejscach w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, możliwości umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
4. Ośrodkami pomocy społecznej w zakresie współpracy organizatora i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentami rodziny pracującymi z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej na podstawie sporządzonego planu pomocy dziecku. Ośrodki pomocy społecznej udzielają informacji o funkcjonowaniu rodziców biologicznych w celu dokonania oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Asystenci rodzin zapraszani są na posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
5. Sądami w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, przekazywania informacji o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, udzielania opinii na temat funkcjonowania dzieci w pieczy zastępczej, kontaktów z rodzicami biologicznymi. PCPR Chojnice informuje również sąd o potrzebie wszczęcia postępowania w zakresie zawieszenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej jak również rozwiązywania rodziny zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia dziecka w innej formie pieczy zastępczej.
6. Prokuraturą Rejonową w Chojnicach w zakresie zgłaszania podejrzeń o popełnieniu przestępstwa wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
7. Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Chojnicach w zakresie zbierania szczegółowej informacji o dziecku kierowanym do pieczy zastępczej, gdzie rodzina objęta była już nadzorem kuratora sądowego.
8. Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Chojnicach w zakresie kierowania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na badania psychologiczno - pedagogiczne, konsultacje ze specjalistami, jak również organizowanie wspólnych szkoleń w obszarze opieki i wychowania dziecka.
9. Komendą Powiatową Policji w Chojnicach w zakresie pomocy w interwencyjnym umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz pozyskiwaniu informacji na temat kandydatów na rodziny zastępcze (o ewentualnych interwencjach policji). Pracownicy PCPR współpracują również z dzielnicowymi w zakresie oceny funkcjonowania rodziców biologicznych

urlopujących dzieci lub zabiegających o powrót dzieci do domu. W przypadku podejrzenia nietrzeźwości u rodziców biologicznych przychodzących na spotkanie z dziećmi w PCPR Policja sprawdza alkomatem poziom alkoholu w wydychanym powietrzu.

10. Ośrodkiem Profilaktyki Rodzinnej w Chojnicach, w tym prowadzonym przez Ośrodek Hotelem dla Ofiar Przemocy, w zakresie podejmowania wspólnych działań wobec rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, głównie w celu podjęcia przez nich terapii odwykowych.
11. Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Gdańsku w przypadku zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przyspasabiających oraz dokonywania okresowych ocen sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych, na które są zapraszani przedstawiciele POA.
12. Parafiami z Diecezji Pelplińskiej obejmującymi teren powiatu chojnickiego w zakresie propagowania informacji o rodzicielstwie zastępczym, poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze poprzez odczytywanie ich podczas ogłoszeń parafialnych, zamieszczanie informacji na tablicy ogłoszeń. Księża uczestniczą również w uroczystościach wigilijnych stowarzyszeń skupiających rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.
13. Szkołami w sprawie realizacji przez dzieci umieszczone w pieczy zastępczej obowiązku szkolnego oraz występowania ewentualnych problemów opiekuńczo - wychowawczych. Jako narzędzie badawcze PCPR w Chojnicach opracowało druk opinii o uczniu dotyczącej sytuacji szkolnej dziecka jak również współpracy ze szkołą opiekunów zastępczych. Ponadto pracownicy PCPR prowadzą indywidualne konsultacje z pedagogami szkolnymi i wychowawcami.
14. Szkołami ponadgimnazjalnymi i szkołami wyższymi z terenu powiatu chojnickiego w zakresie pozyskiwania wolontariuszy działających na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
15. Przedszkolami w sprawie uczęszczania do nich dzieci z pieczy zastępczej. Jako narzędzie badawcze PCPR w Chojnicach opracowało druk opinii o dziecku dotyczącej funkcjonowania dziecka w przedszkolu, grupie rówieśniczej jak również współpracy z przedszkolem opiekunów zastępczych.
16. Młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii czy też specjalnymi środkami szkolno - wychowawczymi, w których przebywają dzieci z pieczy zastępczej z terenu powiatu chojnickiego, w sprawie realizacji przez dziecko obowiązku szkolnego oraz występowania ewentualnych problemów opiekuńczo - wychowawczych. Jako narzędzie badawcze PCPR w Chojnicach opracowało druk opinii o uczniu dotyczącej sytuacji szkolnej dziecka jak również współpracy ze szkołą opiekunów zastępczych. Ponadto pracownicy PCPR prowadzą indywidualne konsultacje z pedagogami ośrodków i wychowawcami.
17. Stowarzyszeniem Na Rzecz Rodzinnych Domów Dziecka „Wspólny Dom” oraz Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych „Familia” w zakresie podejmowania wspólnych inicjatyw, organizowania Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, pozyskiwania środków zewnętrznych na działalność stowarzyszeń, integracji rodzin zastępczych.
18. Placówkami opiekuńczo - wychowawczymi w których zostały umieszczone dzieci z terenu powiatu chojnickiego. Kontakt pracownika PCPR z dzieckiem nie kończy się na doprowadzeniu go do placówki. Staramy się przez cały czas uzyskiwać informacje o zachowaniu, postępach w nauce dziecka. Pracownik PCPR uczestniczy w posiedzeniach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka organizowanych przez placówkę. Wspólnie z placówką konstruowany jest proces usamodzielnienia wychowanka opuszczającego placówkę.
19. Warsztatami Terapii Zajęciowej w Chojnicach w celu o podejmowania wspólnych działań na rzecz zorganizowania Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

20. Domem Pomocy Społecznej w Chojnicach w celu o podejmowania wspólnych działań na rzecz zorganizowania Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
21. Centrum Edukacyjno - Wdrożeniowym w Chojnicach celu nieodpłatnego udostępniania profesjonalnej sali konferencyjnej na potrzeby przeprowadzania szkoleń dla rodzin zastępczych oraz umożliwieniu zwiedzenia Eksperymentarium przez rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.
22. Parkiem Wodnym w Chojnicach w zakresie sponsorowania biletów wstępu na basen dla dzieci wykorzystywanych jako nagrody za udział w konkursie plastycznym.
23. Stowarzyszeniem Bank Żywności w Chojnicach w zakresie pozyskiwania produktów spożywczych na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. (Jest podpisane stosowne porozumienie w tym zakresie).
24. Ochotniczą Strażą Pożarną i Państwową Strażą Pożarną w Chojnicach w zakresie organizowania pokazu i nauki udzielania pierwszej pomocy podczas Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
25. Strażą Miejską w Chojnicach zakresie organizowania zabaw o bezpieczeństwie na drodze podczas Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
26. Szpitalem Specjalistycznym im. J. K. Łukowicza w Chojnicach w zakresie zabezpieczania dzieci pozostawionych w szpitalu po urodzeniu lub w przypadku nieprawidłowości w sprawowaniu opieki nad dziećmi przez rodziców biologicznych na terenie szpitala.
27. Urzędami miast i gmin w zakresie pozyskiwania mieszkań komunalnych dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
28. Jednostką Wojskową w Niezychowicach w zakresie organizowania poczęstunku - grochówki dla uczestników Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz zapewnienie innych atrakcji wojskowych podczas festynu.
29. Lokalnymi mediami w zakresie nieodpłatnego zamieszczania informacji o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze, o szkoleniu na rodziny zastępcze jak również fotorelacji z Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
30. Wieloma lokalnymi przedsiębiorcami wspierającymi inicjatywę organizowania Festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

Poradnictwo prawne

Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka miały możliwość korzystania z bezpłatnych porad prawnych, zwłaszcza w zakresie prawa rodzinnego prowadzonych przez radcę prawnego z Kancelarii Prawnej zatrudnionej na umowę zlecenie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach.

W 2017r. skorzystały z pomocy prawnej 3 rodziny zastępcze.

Poradnictwo psychologiczne, interwencja

Wsparcie indywidualne:

W 2017 roku w zakresie prowadzenia poradnictwa i konsultacji dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i ich opiekunów, psycholodzy przeprowadzili 539 spotkań psychologicznych. Wsparciem objęto 74 rodziny zastępcze. Celem konsultacji były głównie trudności rozwojowe dziecka i współwystępujące ze sobą problemy. Często spotkania te miały charakter cykliczny, dzieci jak i opiekunowie byli w stałym kontakcie z psychologami. Wsparciem objęci zostali także rodzice biologiczni dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, którzy nie mogli pogodzić się z decyzją sądu.

Wsparcie psychologiczne koncentrowało się głównie na:

- udzielaniu porad dotyczących oceny, aktualnego poziomu rozwoju psychofizycznego dziecka, jak również metod wspomagających rozwój,
- wzmocnieniu kompetencji wychowawczych u opiekunów zastępczych,
- interwencjach w sytuacjach kryzysowych, poprzez udzielenie wsparcia psychologicznego i merytorycznego,
- prowadzeniu spotkań wspierających i motywujących dzieci/opiekunów/rodziców biologicznych do zmian w zachowaniu, sposobach komunikacji, wyrażania uczuć, itp.,
- prowadzeniu badań psychologicznych, umożliwiających identyfikację problemu, ocenę aktualnego poziomu rozwoju psychofizycznego dzieci i wydaniu opinii wraz z zaleceniami do dalszej pracy zarówno w domu jak i środowisku przedszkolnym/szkolnym,
- prowadzeniu badań psychologicznych celem wydania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej/rodzinnego domu dziecka,
- udzielanie wsparcia podczas wzajemnych kontaktów rodzin biologicznych z rodzinami zastępczymi.

Trudności, z którymi borykają się rodziny zastępcze, to:

- problemy zdrowotne, rozwojowe, emocjonalno-społeczne dzieci,
- edukacyjne, dotyczące nauki, frekwencji, koncentracji uwagi, motywacji, systematyczności,
- zaburzenia zachowania (wynikające z uwarunkowań środowiskowych, zaburzeń więzi, FAS-u, nadpobudliwości psychoruchowej z deficytami uwagi ADHD, zachowań opozycyjno-buntowniczych, depresji, zaburzeń osobowości),
- różne aspekty rozwoju psychoseksualnego z uwzględnieniem problemu krzywdzenia i zaniedbań środowiskowych,
- problemy dotyczące wzajemnych relacji, sytuacji konfliktowych, funkcjonowania rodziny, stosowanych metod wychowawczych i ryzyka wypalenia zawodowego.

Wsparcie grupowe dla dzieci i młodzieży:

Od stycznia 2017 roku (jako kontynuacja z 2016r.) do maja 2017 roku realizowane były warsztaty psychologiczne dla młodzieży, uczącej się w szkołach średnich i zawodowych, w każdy poniedziałek w godzinach 16:30-17:30 podczas, których uczestnicy mieli możliwość w swobodnej atmosferze zapoznania się z różnorodną tematyką związaną np. z aspektem tolerancji, rozwojem twórczego myślenia, z żalobą, koncentracją, poznanie swoich mocnych stron. Celem spotkań było podnoszenie poczucia własnej wartości i skuteczności w rozwiązywaniu problemów najbliższych młodym ludziom począwszy od tych szkolnych, poprzez profilaktykę uzależnień skończywszy na tych dotyczących rozwoju seksualnego.

Zespół psychologów wraz z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadził także w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach w 2017r., zajęcia grupowe dla młodzieży z Treningu Zastępowania Agresji ART (pierwsza grupa luty-czerwiec, druga grupa rozpoczęła zajęcia od października 2017r.). Zajęcia te odbywały się co tydzień w środy w godz. 16:30-17:30, metodą warsztatową, która wymaga aktywnego udziału i zaangażowania obecnych.

Podczas zajęć młodzież uczyła się:

- poznawać, nazywać i wyrażać swoje emocje,
- radzić sobie z własną złością, strachem,
- praktykować samokontrolę,
- odpowiednio reagować na zaczepki,
- unikać kłopotów z innymi jak też innych umiejętności, które można zastosować w sytuacjach szkolnych i domowych.

Program TZA ART opiera się na trzech modułach:

1. Trening kontroli złości.
2. Trening umiejętności społecznych.
3. Trening wnioskowania moralnego.

Ponadto dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowany został Happening z okazji 1-go dnia wiosny, podczas którego obecni mieli możliwość grupowego zapoznania się z prawami i obowiązkami dziecka.

Wsparcie grupowe dla opiekunów zastępczych:

Od lutego 2017 roku w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach zaczęła funkcjonować grupa wsparcia dla opiekunów zastępczych. Spotkania odbywają się w każdy ostatni czwartek miesiąca w godzinach 17:00-18:30 z wiodącym tematem głównym np. choroba sieroca wśród dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, poszanowanie prywatności dzieci, trudności wychowawcze w rodzinie. Charakter spotkań to głównie spontaniczne wypowiedzi uczestników i analiza danego studium przypadku.

Wydawanie opinii psychologicznych o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka:

W 2017 roku psycholog Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach posiadający co najmniej 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym, wydał opiekunom zastępczym 119 opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, spokrewnionej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ponadto wydane zostały 3 opinie o posiadaniu predyspozycji kandydatom wskazanym przez Sąd do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także 3 opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Opinie te są niezbędne do pełnienia w/w funkcji, ważne na okres do dwóch lat.

Instytucjonalna piecza zastępcza

W związku z brakiem placówek opiekuńczo – wychowawczych w powiecie chojnickim, w celu wykonywania postanowień sądu o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo - wychowawczych konieczne było poszukiwanie miejsc w placówkach na terenie innych powiatów.

W 2017r. umieszczono 10 dzieci z powiatu chojnickiego w placówkach opiekuńczo - wychowawczych najbliższych powiatów. 10 wychowanków opuściło placówki opiekuńczo - wychowawcze, z czego 3 usamodzielniało się jako pełnoletni wychowankowie a 4 dzieci na mocy postanowienia sądu powróciło do domu rodzinnego. Ponadto troje dzieci zostały umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej. W ciągu 2017 r. w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przebywało 31 wychowanków z naszego powiatu.

Poniżej tabela przedstawia ilość dzieci z terenu powiatu chojnickiego z podziałem na powiaty, w których znajdują się placówki.

Tabela nr 5. Ilość dzieci z terenu powiatu chojnickiego z podziałem na powiaty, w których znajdują się placówki w 2017r.

Rok	Miasto Bydgoszcz	powiat człuchowski	powiat włocławski	powiat chełmiński	powiat tucholski	powiat kościerski	powiat wejherowski	powiat grudziądzki
2017	3 wychowanków	19 wychowanków	1 wychowanek	1 wychowanek	4 wychowanków	1 wychowanek	1 wychowanek	1 wychowanek

Dzieci do 10 roku życia, wymagające natychmiastowego zabezpieczenia poza środowisko rodzinne, umieszczane są w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego. Dużym problemem jest konieczność zabezpieczenia dzieci starszych. Rodziny zastępcze mają prawo odmówić przyjęcia takiego dziecka. Poza tym często małoletni mogą stanowić zagrożenie dla innych dzieci w tych rodzinach z uwagi na przejawy demoralizacji.

W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań w celu utworzenia na terenie powiatu chojnickiego:

- rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego przygotowanej do interwencyjnego przyjmowania dzieci starszych, tj. po 10 r. życia
- placówki opiekuńczo - wychowawczej, dzięki czemu dzieci z naszego powiatu będą w mniejszym zakresie umieszczane w innych powiatach, a ponadto chodzi o placówkę, która będzie w stanie przyjąć interwencyjnie dziecko o każdej porze, przynajmniej na czas wyjaśnienia jego sytuacji prawnej czy rodzinnej.

Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków

Z każdym wychowankiem, który osiągnął pełnoletność w rodzinnej pieczy zastępczej sporządza się indywidualny program usamodzielnienia co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności.

W tworzeniu planu usamodzielnienia uczestniczy opiekun usamodzielnienia, którym najczęściej jest rodzic zastępczy jak również koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Indywidualny program usamodzielnienia uwzględnia przede wszystkim ścieżkę edukacyjną i zawodową wychowanka. Określa się jego warunki mieszkaniowe i bytowe. Wychowanek podejmuje decyzję czy pozostaje w rodzinnej pieczy zastępczej czy też zamierza się usamodzielnić.

W 2017r. opracowanych zostało 16 indywidualnych programów usamodzielnienia. Dotyczyło to wychowanków, którzy w 2017r. osiągnęli pełnoletność. Spośród tych wychowanków tylko 4 podjęło decyzję o opuszczeniu rodzinnej pieczy zastępczej i usamodzielnieniu się. Pozostali nadal przebywają w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Pełnoletni wychowanek może przebywać w rodzinie zastępczej bądź rodzinnym domu dziecka do 25 roku życia pod warunkiem realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

W 2017r. 49 pełnoletnich wychowanków przebywało w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka.

Wnioski

Reasumując należy podkreślić, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizował zadania jakie nakłada na niego ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz podejmował wiele inicjatyw mających na celu zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej właściwych i bezpiecznych warunków do ich rozwoju.

Działania podejmowane przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wynikają z założeń Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2015-2017.